

Amb bones paraules

Llengua, gènere i sexe (i VI). Massa persones

Text: **Gabriel Bibiloni**
<http://bibiloni.cat>

Una altra fórmula que els manuals de llenguatge “no sexista” proposen per a evitar les formes considerades masculines –que ja he dit un munt de vegades que no ho són– és la substitució d’aquest suposat masculí per una expressió formada amb la paraula *persona*. Dit planament, es proposa de dir *les persones interessats*. Naturalment, *les persones interessades* és perfectament correcte i legítim, i sinònim perfecte de *els interessats*. El problema és que aquesta prau genera una vertadera hipertròfia de l’ús del mot *persona* –i segurament no sols per qüesti-

ons de sensibilitat “antisexista” –, igual que una sèrie d’alteracions de l’expressió natural i tradicional que ara veurem.

Així, el Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya –tot un exemple sistemàtic de llenguatge antisexista eixelebrat–, per no dir *funcionaris* a guàrdies civils i altres policies espanyols, diu que «Poden prendre part en aquesta convocatòria les persones funcionàries de les forces i cossos de seguretat que depenen del Govern de l’Estat [...]». I un manual de llenguatge “no sexista”, lamentablement patrocinat per la mateixa Generalitat, per a evitar de dir *el conseller de Salut*, en un text que es refereix a aquesta figura en general, proposa l’enrevessada forma «Correspon a la persona titular del Departament de Salut...». Se suposa que la fórmula és generalitzable, i d’aquesta manera la figura del rector d’una universitat pot esdevenir *la persona responsable*

del Rectorat, i el president del Govern, *la persona encarregada de la presidència del Govern*.

L’abús de la paraula *persona* s’ha fet omnipresent. Llegim en un diari que «Quatre psicòlegs reforçaran els centres d’atenció a persones drogodependents», quan bastaria dir «centres d’atenció a drogodependents». I sentim en una ràdio «Avui parlarem amb Maria X., que és la persona encarregada de dirigir aquesta operació», quan bastaria dir «que és l’encarregada de dirigir aquesta operació». Fa poc he rebut un correu electrònic amb un butlletí digital d’una institució cultural, amb una nota al peu on fan saber que «Les persones que no estiguen interessades en (sic) tornar a rebre el Butlletí ens ho heu de comunicar al correu...». La redacció normal i natural hauria estat «Els qui no estiguen interessats a rebre...», i cal remarcar que, de la mateixa manera que *els interessats*, *els experts* i *els*

maonesos són formes no marcades quant al gènere, també ho és la solució *els qui*, que encapçala les frases substantives de tota la vida referides a un determinat grup d’individus. I encara em fa gràcia esmentar el fet que fa un temps vaig saber que existia una *Federació Catalana de Persones Infidels*, amb un *persones* superflu, mirat de qualsevol perspectiva, atès que *infidels* és una paraula invariable i que aquests infidels han de ser per força persones, car si fossin animals, i suposant que entenguessin la noció d’infidelitat, difícilment arribarien a constituir-se en federació.

Hi ha alguns col·lectius els membres dels quals pareix que són més persones que els altres. Per exemple, els sords i els cecs, referits sempre com a *persones sordes* i *persones cegues*. Aquí, més que per una qüestió de gènere, es deu tractar d’un altre efecte del llenguatge políticament correcte: com si l’esment

de la seva discapacitat es veiés compensat per l’ús de la paraula *persona*, una mena d’oli màgic que tot ho guareix. Però potser els qui són més persones de tots són els gitanos, per als quals es va inventar aquella mostra de correcció política en estat pur de *persones d’ètnia gitana*, que fan servir amb força regularitat els mitjans de comunicació.

La hipertròfia de l’ús del mot *persona* amenaça algunes paraules bàsiques de la llengua de desaparèixer de la parla d’alguns, sobretot els sectors joves. Pareix que molts ja s’han oblidat de la paraula *cadascú*, substituïda per *cada persona*. I els pobres *algú*, *qualcú* o *ningú* sembla que se’guenixen el mateix camí, engolits pels inevitables *alguna persona* o *cap persona*. En lloc de la frase «He anat a la delegació, però no hi havia *ningú* que em pogués atendre», de cada vegada sentireu més «He anat a la delegació, però no hi havia *cap persona* que em pogués atendre».

L’OPINIÓ DE L’ESPIRA

Imatges i apunts del Pla de Mallorca

Bartomeu Fiol

El geògraf Climent Picornell, professor de la UIB i ex-vice-rector de la mateixa, gran mantenidor dels valors de Cavorques, ha aprofitat les seves llibretes, que donaren lloc a les col·laboracions amb una sèrie de publicacions –entre les quals el *Diari de Balears*– per a posar a l’abast del públic un excel·lent i nombrós conjunt de fotografies en color del centre de Mallorca o de la “Mallorca profunda”, realitzades pel seu cosí santjoaner del mateix nom, mort el 2003 als quaranta-set anys. Amb el molt encertat títol d’*Apunts del Pla de Mallorca*, es tracta d’un vertader àlbum, que acaba d’esser publicat per El Gall Editor i l’Institut d’Estudis Baleàrics.

En un dels primers d’aquests apunts, ens exposa quina és la seva actualitat: “El Pla de Mallorca és més que una comarca. Com el Barça és més que un club. Com també es podria dir, que l’agricultura, al Pla, és més que un sector econòmic i, en aquest cas, el pagès a més de ser un productor agrari ha de tenir cura de l’en-

“El pagès a més de ser un productor agrari ha de tenir cura de l’entorn, ha de ser mig jardiner del medi ambient i mig actor de les tradicions populars”

torn, ha de ser mig jardiner del medi ambient i mig actor de les tradicions populars. Parafraçant l’anterior es pot dir que el Pla, a més d’una comarca, se li atorga el valor de ser un territori que conserva el que s’ha perdut a Ciutat i a la vorera de mar”. Tanmateix, Climent Picornell expressa més envant la seva comoditat amb el qualificatiu de “Mallorca profunda” perquè és conscient de fins a quin punt és discutible que aquestes apreciacions de moda siguin realment correctes o justificades. La globalització quant als estils de vida ha arribat per tot, com també reconeix. Però no és el meu propòsit

entrar en el tema de l’eventual pregonesa de cap part de Cavorques ni en el del present i el futur del Pla, ans destacar la bellesa colpidora de la part gràfica d’aquesta obra. Fins al punt que resulta realment difícil fer-li justícia per escrit. L’únic que es pot fer sensatament és encoratjar el lector a la seva visió. A mi m’han cridat l’atenció especialment els seus nombrosos paisatges que ens mostren grans extensions llaurades, amb qualque bardissar a les partions i amb algun turó arbrat en la distància, o amb algun arbre sol centrant l’escena immensa, o possessions o cases pageses o fragments de conjunts urbans de part forana, torrats pel sol o sota cels encapotats, captats a distintes hores del dia i a distintes moments de l’any. Dins aquest subconjunt no puc deixar d’esmentar el paper dels penitjats de la terra que suposen la gairebé obsessiva reiteració dels solcs paral·lels i interminables. Però hi trobam també detalls de cases o teulades o parets o un pou d’un altre temps isolat

enmig de la sequedat del camp que l’envolta.

No podent cobrir tots els temes que hi compareixen, procuraré centrar-me una mica en les aus i aucells captats amb gran mestria per l’ull i l’ocular del fotògraf. Destaquem-ne unes quantes. Com uns indiots d’un plomatge blanc impol·lut o un primer pla d’un ull i del bec d’una d’aquestes aus que és una orgia de vermell. O una falsa peixent al vol dues cries posades sobre un cable; una òliba o un mussol amb uns ulls color butà; el perfil d’un rupit molt bonic; la composició extraordinàriament efectista d’un aucell blavenc amb un insecte al bec sobre un tronc sec amb unes rametes també seques; un esplugabous blanc

sobre l’esquena d’una ovella, la qual s’ha temut de la seva presència però sap de que va la cosa i, per tant, no s’espanta; un xebel·lí o sebel·lí enterra, de grans ulls grocs i llunts, del qual diu la cançó popular: “Vida trista, vida trista, / vida trista per a mi; / me’n pren com el sebel·lí / que cova els ous amb la vista”; i encara un xàtxero posat damunt uns terrossos, una petita simfonia de grisos digna d’esser emmarcada. L’autor dels apunts en dedica un als xàtxeros: “No em diguin que no s’hi fixen en els xàtxeros! És l’ocell més representatiu de l’hivern a Mallorca. El seu plomatge gris, negre i blanc, el fan ben especial. Però molt més el seu caminar, tan seu, amb el capet envant i enrera...”.